

Käsitöölaager Craft Camp – viis aastat eesti kultuuri sõpruskonna kujunemist

Marit Külv

Foto 1. Hetk Lilian Bristol'i kuldikandikursusel. Sandra Urvaku foto.

Juba viiel aastal on ühel juulikuisel suvenädalal kogunenud Eestisse käsitööhuvilised üle kogu maailma, et saada osa mitmekesisest töötubade programmist ning hoida nobedaid näppe töös varahommikust hilisõhtuni. Käsitöölaager Craft Camp sai alguse 2014. aastal Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna eestvedamisel. Laagri toimumiskohaks on olnud Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool ning mõis.

Laagri korraldamise julgust andsid eelnevad õnnestunud korralduskogemused, näiteks Läänemere maade kampsunikonverents Viljandis 2013. aasta mais. Seejärel oli aeg küps, et kuulutada 2014. aasta juuliks välja mitmekesise programmiga nädalapikkune käsitöölaager. Alates esimesest toimumiskorraldusest on programmi tuum paika loksunud, kuid samuti on toimunud olulised muutused nii sisu kvaliteedis kui variatiivsuses. Käesoleva aasta suvel toimunud laagris pakuti osalejatele töötube kokku 27 teemal. Materjalide valik ulatus

luust, nahast ja villast hinnaliste kuldtikandilõngade ja hõbedani. Igal koolituspäeval toimus paralleelselt 9 töötuba. Osalejad said ise komplekteerida sobiva paketi kursustest ning nautida oma oskuste arendamist uuele tasemele.

Laagriliste hulgas on nii kogenud käsitöölisi, käsitööõpetajaid ja meistreid kui ka noori algajaid – valikuvõimalusi töötubade ning tehnikate keerukuse osas leidub kõigile. Aastate jooksul on kõige noorem osaleja olnud 11-aastane ja kõige vanem 78-aastane. Keskmiselt on osalejad 50–60-aastased proud, kellel on võimalik reisida ning investeerida oma käsitööhuvisse. Kuna valikus on metalli, puu ja klaasi töötlemise teemad, oleme aastate jooksul suutnud laagrisse meelitada ka kümnekond meest. Selline osalejate mitmekesisus näitab, et kursuste programm on olnud mitmekülgne ning paeluv ja lähtunud meie sihtgrupi huvidest.

Osalejate tagasiside on korraldajatele väga oluline, et seada sihte eelolevaks laagriks. Pole mõtet korraldada laagrit osakonna harjumuspärastest ainevalikutest lähtuvalt, vaid ikka osalejate soove ja huve järgides. Selleks pakuvad suurepäraselt võimalust järjest lisanduvad pärandtehnoloogia magistrid, kes on kujunenud oma ala spetsialistideks nii teoorias kui praktikas. Teisalt on meie ridades ka tuntud kvaliteedi-esindajad, rahvusliku käsitöö osakonna õppejõud. Riina Tombergilt ja Kristi Jõestelt oodatakse alati uudishimuga uusi töötoapakkumisi, samuti on paaril viimasel aastal tõusnud huvi hõbedatöö vastu.

Foto 2. Luust nõelakoja valmistamine Monika Hindiga. Sandra Urvaku foto.

Foto 3. Uudistamas lambapügamist Manijal.
Marit Külvi foto.

tehnoloogiad ja materjalid tänapäevastele vajadustele ning muuta need seega inimesele atraktiivseks.

Lisaks töötubades osalemisele ja mõttekaaslastega kohtumisele pakume öhtuti üldisemalt eesti kultuuri tutvustavaid tegevusi ning kursusenädala ühel päeval saavad osalejad minna käsitööteemalisele turismireisile mõnda Eestimaa piirkonda. Muuseumiesemete ja kohalike käsitöömeistrite nägemine ning paikkondliku toidu mekkimine paneb osalejatel alati silma särama ning tagab eheda kultuurielamuse. Väikesed positiivsed üllatusmomendid jäävad meelde ning toovad inimesed taas tagasi Eestisse.

Sageli küsitakse nii osalejatelt kui korraldajatelt, mis toob kümned käsitööhuvilised suviti Eestisse. Usutavasti on huvi üheks alustalaks kõrgetasemeline pärandtehnoloogia-alane haridus, mida Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia maailmas unikaalsel tasemel pakub. Siin on piisavalt suur hulk meistreid, kes pole mitte pelgalt tehniliselt kõrgel tasemel, vaid suudavad mõtestada ka materjalide ja tehnoloogiate varjus tajutavat taustsüsteemi. Teisalt on meie õpetajatel ka disaineri julgust, et kohandada traditsioonilised

Foto 4. Lahttasku töötuba Inna Raua juhendamisel. *Sandra Urvaku foto.*

Tihe ning vaheldusrikas programm kergitab omakorda küsimuse, ega töötubade teemade ning reisisihtkohtade valik aastatega ammenu. Viie aasta jooksul pole sellist tunnet veel tekkinud – osalejad pakuvad tagasisidet andes iga kord ise uusi ja huvitavaid teemasid ning tõstavad esile häid „klassikalisi“ töötube, mida korrata. Kuigi laagril on arvestatav hulk püsikliente, kes on kohal käinud juba kolmel kuni viiel korral, on töötubade valik neilegi ühe laagri raames üsna suur ning jagub uusi tehnilisi nüansse, mida juurde õppida. Lisaks täieneb meistrite rivi pidevalt uute pärandtehnoloogia asjatundjate ja teiste uurijatega, kes omalt poolt seni käsitlemata teemasid tõstavad. Läbi käimata valdkondi veel jagub ning hoog kursuste valiku ettevalmistamisel ei raue.

Kõige olulisem Craft Camp'i teene viie toimumisaasta jooksul on olnud eesti kultuuri sõprade ringkonna kasvatamine. Laagris osalejad on tulnud 21 eri riigist, neist kõige eksootilisemad Jaapanist, Uus-Meremaalt, Bangladeshist ja Fääri saartelt. Samuti on mitmed väliseestlased leidnud tagasitee esivanemate kodumaale ning selle üle väga õnnelikud. Paljud osalejaid ei tule Eestisse vaid laagrinädalaks, vaid jäävad siia kauemaks, et avastada omal käel Tallinna, rikka pärandkultuuriga saari või väikelinnu.

Craft Camp, ehkki nime poolest eestlastele pisut võõristavalt välismaine, on olulisel kohal Eesti turismimaastikul ning pärandtehnoloogiate õpetamisel. Eestlased ei hoiä pärandoskusi kiivalta enda teada, vaid külvavad oma teadmiste seemneid laia maailma. Laagrinädalate jooksul akumulēeruvad kogemused ja oskused mõjuvad rikastavalt nii osalejatele, õpetajatele kui korraldajatele.

Marit Külv (s 1993) on TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia projektikoordinaator. Alates 2014. aastast õpib TÜ VKA rahvusliku tekstiili erialal, uurimisteemaks Tartu- ja Viljandimaa võrkvõõd. 2018. aastal kureeris Rõngu rahvarõivaste teemalist näitust. Alates 2009. aastast on tegelenud projektijuhtimise ja ürituste korraldamisega mitmetes vabäühendustes; Craft Campi on ta korraldanud kahel aastal.

Marit Külv. Sandra Urvaku foto.

Craft Camp – five years of expanding the circle of friends of Estonian culture

Abstract

The Craft Camp programme was initiated by the Estonian Native Crafts Department of the University of Tartu Viljandi Culture Academy in 2014. The one-week camp has taken place at the Olustvere School of Service and Rural Economics and Olustvere Manor. The core of the programme has evolved and matured over the years, and significant changes have also taken place in the quality and variety of workshops. Participants at this year's camp could pick from workshops on a total of 27 different subjects. The choice of materials ranged from bone, leather and wool to precious gold embroidery thread and silver. Nine different workshops took place in parallel sessions every day of the camp. The participants were able to put together a package of courses to suit their interests and to enjoy the chance of raising their skills to a new level.

The participants of the camps include skilled craftsmen, craft teachers and artisans, as well as novice young makers – there are courses available to suit every skill level. The youngest participant ever was eleven years-old, while the oldest was seventy-eight. The average participant is a lady in her fifties or sixties with the means to travel and to invest in her interest in crafts. As the workshops offered include metal-, wood- and glass-working, the camp has also attracted a dozen men over these five years.

A high level of instruction is maintained by the lecturers of the Estonian Native Crafts Department. The workshops of Riina Tomberg and Kristi Jõeste are always held in high regard, and the last couple of years have also seen increased interest in silver work. The Native Crafts Master's graduates continue to bolster the ranks of instructors. Our masters combine great technical skills with the ability to explain the general background. At the same time, the instructors also possess the confidence of a designer in adapting traditional technologies and materials to modern requirements, thereby making them more attractive to the audience. Even though the Craft Camp has a significant number of regular participants, the range of workshops is sufficient to keep them satisfied and there is always something new to be learned. The ranks of trainers continue to expand with new experts in heritage crafts technologies and other researchers taking up previously unfeatured subjects.

In addition to participation in workshops and the chance to meet like-minded people, the Craft Camp also provides an evening programme of social events introducing Estonian culture. The participants can also take a one-day cultural

trip to part of Estonia and visit museums and local craftsmen, and to sample local food as well.

The Craft Camp's most significant contribution over these five years has been the expansion of the circle of friends of Estonian culture. The camp has hosted participants from 21 different countries, including Japan, New Zealand, Bangladesh, and the Faroe Islands. A number of people with Estonian roots have also found their way back to the home of their ancestors. Many participants choose to stay in Estonia for longer than just the one week of the camp to explore Tallinn, the rich heritage culture of the Estonian islands, or life in small towns on their own. The skills and experience accumulated over the days spent at the camp enrich the minds of the participants and the instructors, and also those of the organisers.